

355.01(497.1):356.33(437.1/.2)

BIHAČ - SRPEN 1994

Pplk. MUDr. Miloslav MATOUŠEK, pplk. MUDr. Miroslav KOCOUREK, mjr. MUDr. Petr CHMÁTAL
Chirurgická klinika VLA JEP Hradec Králové v Ústřední vojenské nemocnici, Praha
(přednosta: prof. MUDr. Miloš Hájek, DrSc.)

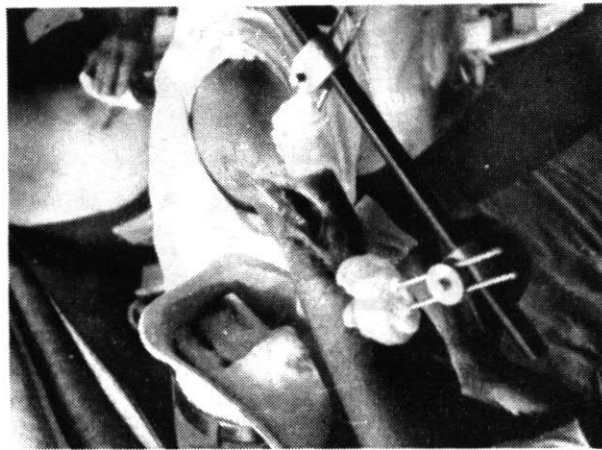
Tragédii jugoslávského konfliktu cítíme individuálně s určitou bariérou, zejména při uspořádávání svých každodenních vlastních starostí. Skutečností zůstává, že tato válka probíhá v těsném sousedství naší země. Působením masmédií, kdy válečné hrůzy vidíme téměř pravidelně v přímém přenosu, nevnímáme zdali se jedná o napínavý thriller, či skutečnost.

V druhé polovině srpna 1994 došlo v Bihačské enklávě, která je převážně muslimská, k ofenzivě vládních vojsk proti stoupencům Fikreta Abdiče. Abdič byl poražen a na útěku se ocitlo téměř více než 30 000 obyvatel "Bihačské kapsy".

V této době jsem současně zastupoval náčelníka zdravotnické služby jižního sektoru. Vzhledem k zoufalé situaci uprchlíků jsme dostali rozkaz zorganizovat zdravotnickou pomoc v omezeném časovém rozsahu, která by částečně řešila vzniklou situaci.

Na vlastní oči jsme viděli oběti války a hrůznou nesmyslnost tohoto konfliktu. Tisíce uprchlíků, matky s dětmi, hladoví, nemocní, zranění a bezmocní lidé se shromáždili v táboře v obci Batnoga, v barácích bývalé velkodrůbežárny.

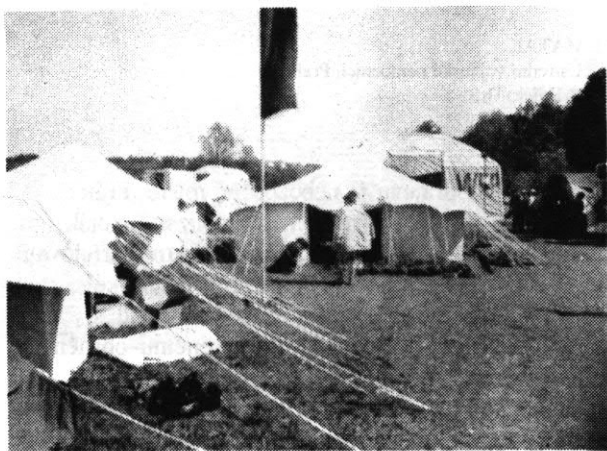

UNPROFOR, UNHCR, Lékaři bez hranic, dobrovolníci a všechny dostupné organizace zabezpečovali okamžitou pomoc potravinami, šatstvem, léky a zdravotnickou péčí.

Náš úkol spočíval v poskytnutí zdravotnických sil a prostředků nejméně na dva týdny. Tyto síly jsme vyčlenili od jednotlivých praporů v jižním sektoru.

Podmínky pro práci byly velmi vyčerpávající. Nemocní byli ošetřováni ve dvou zdravotnických stanech, z nichž jeden byl pro chirurgicky nemocné a druhý pro ostatní, převážně pro matky s dětmi. Chyběl pediatr a gynekolog. Léky a běžný zdravotnický materiál nepokrýval potřebu. Zásobování z vlastních

zdrojů bylo problematické, protože šlo na úkor zabezpečení příslušníků UNPROFOR.

Uprchlíci a příslušníci humanitárních organizací, včetně personálu UN, měli velmi primitivní ubytovací podmínky s minimální možností hygienického zabezpečení. Postupně se podařilo vytvořit systém fungujícího zdravotnického ošetření a potravinové pomoci. Do sběrného tábora začali proudit další utečenci. Stávající

kapacity veškeré možné pomoci zůstávaly obtížně naplnitelné. Častým střídáním zdravotnických týmů a ostatního personálu se dařilo udržovat spolu s potravinovou pomocí režim tábora. Tragédie tohoto konfliktu nepřesáhla oblast regionu.

Popis utrpení prostých lidí lze přiblížit, ovšem bezmocnost druhé, pomáhající strany byla někdy až fatální. V těchto situacích se zdravotník dostává ne vlastní vinou spíše do roviny filozofické.

Naši příslušníci odvedli vyčerpávající práci v krajních podmínkách, prakticky při nepřetržité pracovní době. Strádání a osud muslimských uprchlíků, kteří vedli válku sami mezi sebou, byl pro nás bezprostřední konfrontací se skutečnou podobou války a jejími dopady na civilní obyvatelstvo.

V táboře rodily ženy, které byly na útěku ve vysokém stupni těhotenství. Viděli jsme pochodové zlomeniny metatarsů u těch, které stačily zachránit holý život a absolvovaly bosy několik desítek kilometrů dlouhý pochod s dítětem v náručí. Dehydratované kojence, lidskou bídu a utrpení měli naši zdravotníci před očima nepřetržitě 24 hodin denně.

Po ukončení ofenzívy a porážce stoupenců Fikreta Abdiče bylo možné určitým způsobem stabilizovat situaci v táboře. Příslušníci zdravotnických služeb UN v rámci jednotlivých praporů se poté vrátili ke svým jednotkám.

Celá tato tragédie ukázala nemožnost poskytnout v komplikovaných válečných podmínkách pomoc civilnímu obyvatelstvu v plné šíři. Jediné řešení spočívá v okamžitém ukončení nepřátelství.

I přes velmi dobré hodnocení naší pomoci americkou zdravotnickou službou jsme si vědomi hloubky této tragédie a její nesmyslnosti.

Na sklonku roku 1994 došlo v "Bihačské kapse" k protiofenzívě a porážce vládních vojsk. Fikret Abdič získal zpět pod kontrolu větší část území, ale osud obyvatel této oblasti se nezměnil.

Do redakce došlo 23. 2. 1995